

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра педагогічної та вікової психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної

загальнонавчальної роботи та рекрутації

проф. Гавришук С. В.

Протокол № 2 від 18.10.2017р.

ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Програма
вбіркової навчальної дисципліни**

**підготовки бакалавра
напряму підготовки 6030102 «Психологія»
освітньої програми «Психологія»**

Луцьк – 2017

Програма навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності»
підготовки бакалавра, галузі знань 0301 соціально-політичні науки за освітньою
програмою «Психологія».

” ” _____, 20__ р. ___ с.

Розробник: Коць Михайло Онисимович, старший викладач кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент: Кульчицька Анна Валеріївна, доцент кафедри загальної та соціальної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № 12 від 30 серпня 2017 р.

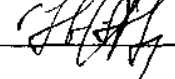
Завідувач кафедри:

Гошовський Я. О.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології

протокол № 1 від 30 серпня 2017 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету

Іванашко О. Є.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

протокол № 2 від 11 . 10 . 2017 р.

© Коць М. О., 2017 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки Напрям 6030102 Психологія Освітній ступінь Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання__3__
		Семестр__5-ий__
ІНДЗ: є		Лекції __14__ год.
		Практичні __14__ год
		Лабораторні __12__ год.
		Самостійна робота __72__ год.
Консультації __8__ год.		
Форма контролю:екзамен		

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки Напрям 6030102 Психологія Освітній ступінь Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання__3__
		Семестр__6-ий__
ІНДЗ: є		Лекції __14__ год
		Практичні __10__ год
		Лабораторні __10__ год
		Самостійна робота __86__ год
Консультації __0__ год		
Форма контролю: екзамен		

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Метою викладання навчальної дисципліни “Психологія професійної діяльності” є: оволодіння студентами теоретичними знаннями про особливості видів трудової діяльності людини та підготовку її до праці; визначення психологічних аспектів відбору, прийому на роботу і розстановку кадрів; вивчити психологічні проблеми виробничого навчання; засвоїти психологічні аспекти причин виробничого травматизму тощо.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Психологія професійної діяльності” є:

- психологічний аналіз діяльності фахівців різного профілю (розробка методів і програм аналізу, вивчення конкретних видів діяльності, аналіз помилок, побудова професіограм і психограм діяльності тощо);
- розробка класифікаційних схем і побудова класифікацій професій (спеціальностей);
- дослідження механізмів регуляції трудової діяльності в нормальних і екстремальних умовах;
- дослідження працездатності людини в різних видах і умовах праці і обґрунтування психологічних рекомендацій щодо її підвищення або підтримання на належному рівні;
- вивчення особливостей функціональних (психічних) станів суб’єкта діяльності;
- вивчення закономірностей взаємозв’язку особливостей особистості і характеристик діяльності;
- обґрунтування системи професійного психологічного відбору спеціалістів;
- вивчення процесів формування і становлення особистості професіонала.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

знати :

- основну проблематику психології професійної діяльності;
 - предмет, об’єкт та основні завдання навчального курсу;
 - культурно-історичні основи розвитку психологічних знань про трудову діяльність;
 - основні проблеми розвитку людини у праці;
 - психологічні особливості праці в організації;
- ціннісно-сміслові аспекти трудової діяльності.

вміти :

- використовувати методи психології професійної діяльності;
- здійснювати психодіагностику на виробництві;

- забезпечувати успішну трудову адаптацію;
- проводити професійну орієнтацію і профконсультацію;
- застосовувати психологічне вивчення професії (професіографія);
- здійснювати психологічний вплив на підвищення ефективності управління виробничим процесом;
- здійснювати ретроспективну трудову експертизу (вивчення психологічних аспектів причин виробничого травматизму) та ін.

4.1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Предмет і завдання і методи психології професійної діяльності						
Тема 1. Предмет і завдання психології професійної діяльності	12	2	2	-	1	7
Тема 2. Методи психології професійної діяльності і структура їх використання	16	2	2	4	1	7
Тема 3. Психологічні проблеми розвитку людини у праці	16	2	2	4	1	7
Тема 4. Трудовий пост і робоче місце	14	2	2	2	1	7
Разом за змістовим модулем 1	58	8	8	10	4	28
Змістовий модуль 2. Психологічне забезпечення професійної діяльності						
Тема 5. Психологічні питання трудової адаптації і стабілізації робочих кадрів	14	2	2	2	1	7
Тема 6. Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності працівника	16	2	2	4	1	7
Тема 7. Психологічні питання безпеки праці	15	2	2	2	1	8
Тема 8. Психологічні основи професійного відбору, підбору, розміщення та атестації кадрів	17	2	2	4	1	8
Разом за змістовим модулем 2	62	8	8	12	4	30
Усього годин	120	16	16	22	8	58

4.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам.

						роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Предмет і завдання і методи психології професійної діяльності						
Тема 1. Предмет і завдання психології професійної діяльності	14	2	1	1	-	10
Тема 2. Методи психології професійної діяльності і структура їх використання	14	2	1	1	-	10
Тема 3. Психологічні проблеми розвитку людини у праці	13	1	1	1	-	10
Тема 4. Трудовий пост і робоче місце	17	1	-	-	-	16
Разом за змістовим модулем 1	58	6	3	3	-	46
Змістовий модуль 2. Психологічне забезпечення професійної діяльності						
Тема 5. Психологічні питання трудової адаптації і стабілізації робочих кадрів	14	2	1	1	-	10
Тема 6. Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності працівника	16	2	2	2	-	10
Тема 7. Психологічні питання безпеки праці	16	2	2	2	-	10
Тема 8. Психологічні основи професійного відбору, підбору, розміщення та атестації кадрів	26	2	2	2	-	10
Разом за змістовим модулем 2	62	8	7	7	-	40
Усього годин	120	14	10	10	-	86

5. Самостійна робота
(денна форма навчання)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Предмет і завдання психології професійної діяльності	7
2	Методи психології професійної діяльності і структура їх використання	7
3	Психологічні проблеми розвитку людини у праці	7
4	Трудовий пост і робоче місце	7
5	Психологічні питання трудової адаптації і стабілізації робочих кадрів	7
6	Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності працівника	7
7	Психологічні питання безпеки праці	8
8	Психологічні основи професійного відбору, підбору, розміщення та атестації кадрів	8
	Разом	58

(заочна форма навчання)

№	Тема	Кількість
---	------	-----------

з/п		годин
1	Предмет і завдання психології професійної діяльності	10
2	Методи психології психології професійної діяльності і структура їх використання	10
3	Психологічні проблеми розвитку людини у праці	10
4	Трудовий пост і робоче місце	16
5	Психологічні питання трудової адаптації і стабілізації робочих кадрів	10
6	Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності працівника	10
7	Психологічні питання безпеки праці	10
8	Психологічні основи професійного відбору, підбору, розміщення та атестації кадрів	10
	Разом	86

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання складають окремий модуль. Вони мають питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту й відображають індивідуальну роботу студента. Індивідуальні завдання виконуються студентом на основі знань, одержаних під час практичних, лабораторних занять та самостійної роботи, охоплюють зміст навчального курсу в цілому. Сутність індивідуального завдання полягає в аналізі певної наукової проблеми психології професійної діяльності у вигляді реферату 7-10 друкованих сторінок.

Орієнтовна схема реферативного повідомлення:

1. Загальна характеристика досліджуваної проблеми.
2. Аналіз історії проблеми та ступінь її розробленості.
3. Основні питання, яким приділяють увагу дослідники.
4. Висновки та оцінка бакалавром досліджуваної проблеми за власними критеріями.
5. Список використаних джерел.

Змістовий модуль 1. Предмет і завдання і методи психології професійної діяльності

Тематика рефератів

1. Перспективні напрямки досліджень психології професійної діяльності.
2. Психотехніка і її криза.
3. Характеристика сучасного етапу розвитку наукових уявлень про трудову діяльність.
4. Філософські і психологічні відмінності уявлень про працю.
5. Методи професіограми.
6. Психологічні чинники суб'єктивної значущості праці.
7. Характеристика криз професійного вибору у підлітків.
8. Синдром "емоційного згоряння" у психолого-педагогічних професіях.
9. Шляхи формування індивідуального стилю психолога-професіонала.
10. Засоби формування іміджу психолога-профконсультанта.

Змістовий модуль 2. Психологічне забезпечення професійної діяльності

Тематика рефератів

11. Психологічні особливості професіоналізації людини на початку трудової діяльності.
12. Психологічні особливості професіоналізації людини у зрілому віці.
13. Особливості перебігу відчуттів і сприймань у процесі професійної діяльності.
14. Психологічні особливості трудової діяльності в екстремальних умовах.

15. Сутність виробничого стресу (дистресу) і шляхи його профілактики.
16. Вплив людського фактору на безпеку праці.
17. Професіограма шкільного психолога.
18. Професіограма медичного психолога.
19. Методи відбору персоналу.
20. Особливості відбору управлінських кадрів.
21. Формування професійних цілей мотивації.
22. Характеристика криз професійного вибору у юнаків.
23. Поняття “організаційна культура”.
24. Основи кадрового менеджменту.
25. Проблеми керівництва і лідерства в організації.
26. Індивідуальний стиль діяльності як засіб адаптації людини у трудовій діяльності.
27. Психологічна структура управлінської діяльності.
28. Загальна схема діяльності оператора.
29. Основи проектування систем «людина-машина» (СЛМ).
30. Основи експлуатації систем «людина-машина» (СЛМ).

7. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Модуль I передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях. Загальна кількість тем цього модуля становить 3. Кожна з тем оцінюється від 0 до 4 балів.

Модуль II передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного матеріалу, виконання практичних робіт безпосередньо на заняттях. Загальна кількість тем цього модуля становить 4. Кожна з тем оцінюється від 0 до 4 балів. Передбачає виконання модульної контрольної роботи, яка оцінюється у 30 балів. Загальна кількість балів за виконання усіх робіт складає 100.

Загальна оцінка за курс складається як сума оцінок за поточне тестування (аудиторні заняття); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійна робота впродовж семестру та іспиту

(денна форма навчання)

Поточний контроль (мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1				Модуль 2				Модуль 2			
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				ІНДЗ	МКР 1		МКР 2
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	8	30	30	100
4	4	4	4	4	4	4	4	32			

(заочна форма навчання)

Поточний контроль (мах = 40 балів)	Модульний контроль	Загальна кількість
---	---------------------------	---------------------------

								(мах = 60 балів)		балів	
Модуль 1				Модуль 2				Модуль 2			
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				ІНДЗ	МКР 1		МКР 2
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	8	30	30	100
4	4	4	4	4	4	4	4	32			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	
1 – 59	Fx	Незадовільно	не зараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Баклицький І. Психологія праці : навч. посіб. / І. Баклицький. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 511 с.
2. Бандурка А. М. Психологія управління : учеб. пособ. для высш. учеб. заведений / А. М. Бандурка, С. П. Бочарова, Е. В. Землянская. – Х. : ООО “Фортуна-пресс”, 1998. – 464 с.
3. Боровский А. Б. Система методов профессиональной ориентации. Кн. 1. Основы профессиональной ориентации : учеб.-метод. пособ. / А. Б. Боровский, Т. М. Потапенко, Г. В. Щекин. – К. : МЗУУП, 1993. – 164 с.
4. Боровский А. Б. Система методов профессиональной ориентации. Кн. 2. Методики профориентационной работы (приложения) : учеб.-метод. пособ. / А. Б. Боровский, Т. М. Потапенко, Г. В. Щекин. – К. : МЗУУП, 1993. – 164 с.
5. Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі : навч. посіб. / О. В. Данчева, Ю. В. Швалб. – К. : Лібра, 1998. – 270 с.

6. Економічна психологія : навч. посіб. / Ложкін Г. В., Комаровська В.Л., Воленюк Н.Ю. – 3-тє вид. – К. : Професіонал, 2008. – 464 с.
6. Зеер Э. Ф. Психология профессий : учеб. пособ. для студ. вузов / Э. Ф. Зеер. – М. : Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – 336 с.
7. Иванова Е. М. Основы психологического изучения профессиональной деятельности : учеб. пособ. / Е. М. Иванова. – М.: Изд-во МГУ, 1987. – 208 с.
8. Климов Е.А. Введение в психологию труда : учеб. для вузов / Е. А. Климов. – М. : Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998. – 350 с.
9. Корольчук М.С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних і екстремальних умовах : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 580 с.
10. Корольчук М.С. Теорія і практика професійного психологічного відбору : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 536 с.
11. Коць М. О. Психологія праці та інженерна психологія: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. нав. закл. / М. О. Коць. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2010. – 138 с.
12. Коць М. О. Профорієнтація та профдобір : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. О. Коць. – Луцьк : «Вісник+К», 2012. 136 с.
13. Крайнюк В. М. Психологія стресостійкості особистості : монографія / В. М. Крайнюк. – К. : Нікацентр, 2007. – 432 с.
14. Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці : навч. посіб. / Я. В. Крушельницька. – К. : КНЕУ, 2000. – 232 с.
15. Лозниця В.С. Психологія менеджменту : навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К. : КНЕУ, 1997. – 248 с.
16. Лукашевич Н. П. Психология труда : учеб.-метод. пособ. / Под ред. Н. П. Лукашевича / Н. П. Лукашевич, И. В. Сингаевская, Е. И. Бондарчук. – К. : МАУП, 1997. – 104 с.
17. Малхазов О. Р. Психологія праці : навчальний посібник / О. Р. Малхазов. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 208 с.
18. Практикум по психологии профессиональной деятельности и менеджмента : учеб. пособие, 2-е изд. / Под ред. Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. – СПб. : Изд-тво С.-Петербургского университета, 2001. – 240 с.
19. Пряжников Н. С. Психология труда и человеческого достоинства : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Н. С. Пряжников, Е. Ю. Пряжникова. – М.: Изд. центр “Академия”, 2001. – 480 с.

20. Психологія праці : навч. посіб. / Ложкін Г. В, Воляннюк Н. Ю., Солтик О. О. ; за заг. ред. Г. В. Ложкіна. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 191 с.

21. Толочек В. А. Современная психология труда : учеб. пособ. / В. А. Толочек. – СПб. : Питер, 2005. – 479 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет психології професійної діяльності.
2. Основні завдання психології професійної діяльності.
3. Гуманізація праці і підвищення її продуктивності.
4. Категорії “діяльність” і “праця” у психології.
5. Основні види діяльності психолога на підприємстві.
6. Характеристика взаємозв'язку професійних вимог і індивідуально-психологічних особливостей працівника.
7. Наукові доробки К.К. Платонова з проблем психології професійної діяльності.
8. Сучасний стан досліджень психологічних проблем професійної діяльності людини та їх теоретико-методологічна основа.
9. Характеристика адаптаційно-виробничого рівня допомоги людині у процесі трудової діяльності.
10. Характеристика соціально-адаптаційного рівня допомоги людині у процесі трудової діяльності.
11. Характеристика ціннісно-сміслового рівня допомоги людині у процесі трудової діяльності.
12. Характеристика соціологічної концепції бюрократії М. Вебера.
13. Концепції “Людських відносин” (Е. Мейо, Ф. Ротлісберг, А. Маслоу та ін.).
14. Концепція трудової мотивації (А. Маслоу).
15. Адміністративна концепція А. Файоля.
16. Теоретико-методологічні проблеми психотехніки.
17. Основоположники психотехніки та їх основні наукові доробки.
18. Найбільш видатні радянські психотехніки та їх основні наукові доробки.
19. Небажані якості (протипоказання) особистості психолога.
20. Основні етапи формування індивідуального стилю професійної діяльності психолога.
21. Шляхи формування іміджу психолога.
22. “Кризи розчарування” майбутнього психолога-професіонала.
23. Етапи професійного розвитку психолога (за М. Пряжніковим).
24. Періодизація розвитку людини як суб’єкта праці (за Є.О. Клімовим).
25. Періодизація засвоєння професії (за Дональдом Сьюпером).
26. Критерії професіоналізму (А.К. Марковою).

27. Суперечливі (амбівалентні) тенденції, які впливають на становлення професіонала (за А.К. Марковою).
28. Кризи професійного становлення (за Е.Ф. Зеєром).
29. Фактори криз професійного становлення (за Е.Ф. Зеєром).
30. Основні фази професійного розвитку (за Е.Ф. Зеєром).
31. Загальна характеристика професійних деструкцій.
32. Психологічні детермінанти професійних деструкцій.
33. Рівні професійних деструкцій (за Е.Ф. Зеєром).
34. Професійні деструкції педагога.
35. Можливі шляхи професійної реабілітації (Е.Ф. Зеєр, М. Пряжников, Толочек та ін.).
36. Характеристика кризи навчально-професійної орієнтації (від 14-16 до 16-17 років) та способів її подолання.
37. Характеристика кризи професійного навчання та способів її подолання.
38. Характеристика кризи професійної адаптації (перші місяці і роки самостійної роботи) та способів її подолання.
39. Характеристика кризи професійного росту (23-25 років) та способів її подолання.
40. Характеристика кризи професійної кар'єри (30-33 роки) та способів її подолання.
41. Характеристика кризи соціально-професійної самоактуалізації (38-42 роки) та способів її подолання.
42. Характеристика кризи згасання професійної діяльності (55-60 років) та способів її подолання.
43. Характеристика кризи соціально-психологічної адекватності (65-70 років) та способів її подолання.
44. Сутність соціально-психологічної адаптації.
45. Характеристика основних рівнів адаптації.
46. Основні складові частини трудової адаптації.
47. Роль характеру і темпераменту у процесі трудової адаптації.
48. Метод вивчення документації (як метод психології професійної діяльності).
49. Метод спостереження (як метод психології професійної діяльності).
50. Метод опитування (як метод психології професійної діяльності).
51. Метод вивчення продуктів діяльності (як метод психології професійної діяльності).
52. Трудовий метод (як метод психології професійної діяльності).
53. Біографічний метод (як метод психології професійної діяльності).
54. Виробничий експеримент (як метод психології професійної діяльності).
55. Метод експертної оцінки (як метод психології професійної діяльності).
56. Сутність емпіричних методів психології професійної діяльності.
57. Методи обробки емпіричних даних.
58. Інтерпретаційні методи дослідних даних.

59. Загальна характеристика трудової адаптації.
60. Сутність соціально-психологічної адаптації.
61. Роль характеру і темпераменту у процесі трудової адаптації.
62. Критерії та методи оцінювання адаптації робочих кадрів.
63. Психологічні особливості адаптації осіб зрілого та похилого віку.
64. Класифікація та характеристика психічних станів у трудовій діяльності.
65. Зміна працездатності в залежності від тривалості виробничої діяльності.
66. Вплив втоми на працездатність.
67. Стан монотонності і працездатність.
68. Стани емоційного напруження і працездатність.
69. Стан психологічної готовності до діяльності.
70. Психологічні методи корекції та профілактики несприятливих функціональних станів.
71. Психологічні поняття та критерії професійної діяльності.
72. Прогнозування успішності діяльності працівника.
73. Технології професійного відбору працівників.
74. Фактори безпеки праці та їх взаємозв'язок.
75. Вплив фізичного середовища на безпеку праці.
76. Вплив соціального середовища на безпеку праці.
77. Методи вивчення і аналіз причин нещасних випадків на виробництві.
78. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників у професійній діяльності.
79. Статистичний метод аналізу причин виробничого травматизму.
80. Клінічний метод аналізу причин виробничого травматизму.
81. Виховна робота і пропаганда у сфері безпеки праці.
82. Особливості й класифікація систем «людина-машина» (СЛМ).
83. Професійні дії й професійні завдання в праці оператора
84. Основи проектування систем «людина-машина» (СЛМ)
85. Основи експлуатації систем «людина-машина» (СЛМ)